

Europejski Standard Edukacji Medialnej dla osób pracujących z młodzieżą



Wstęp

Pojawienie się mediów cyfrowych całkowicie zmieniło sposób, w jaki młodzi ludzie spędzają czas wolny, komunikują się, uczą, pracują i odpoczywają. Ze względu na wszechobecność cyfrowych narzędzi często błędnie zakładamy, że młodzież potrafi z nich korzystać w kompetentny sposób. Tymczasem wyposażenie ich w kompetencje cyfrowe, dzięki którym będą mogli odnaleźć się w społeczeństwie informacyjnym, jest jednym z naszych najważniejszych zadań. Chcemy wykształcić szczęśliwych młodych ludzi, umiejących dbać o własny rozwój, nawiązywać relacje i angażować się w życie społeczne za pośrednictwem mediów. To ostatnie pozwoli im także wywierać wpływ na otoczenie i zmieniać świat na lepsze.

Z naszych obserwacji wynika, że w obszarze edukacji nieformalnej jest duże zapotrzebowanie na wspólną definicję, co to znaczy być kompetentnym użytkownikiem mediów cyfrowych, która pomoże podnieść jakość edukacji medialnej. Europejski Standard Edukacji Medialnej jest narzędziem, dzięki któremu edukatorzy mogą podnosić kompetencje medialne młodzieży. Mogą z niego korzystać zarówno organizacje młodzieżowe i instytucje pracujące z młodzieżą, jak również instytucje publiczne czy grupy nieformalne.

EMELS to projekt współfinansowany przez Program Unii Europejskiej Erasmus+, jako strategiczne partnerstwo 7 organizacji: fundacji Nowoczesna Polska, JFF z Niemiec, Centro Zaffiria z Włoch, Karpos z Grecji, Ariel Trust z Wielkiej Brytanii oraz Imec i fundacji Evens z Belgii.

Standard EMELS

Standard EMELS opisuje edukację medialną jako proces przygotowania osób – w tym wypadku pracowników młodzieżowych i młodzieży – do kompetentnego i świadomego korzystania z mediów cyfrowych. Standard został podzielony na 5 obszarów i 16 kompetencji, zilustrowanych praktycznymi przykładami wiedzy, umiejętności i postaw. Standard uzupełniają opisy dobrych praktyk i materiały edukacyjne.

Dlaczego warto korzystać ze Standardu?

Model kompetencji, który prezentujemy, wpisuje się w trwającą debatę na temat rozwoju kompetencji cyfrowych młodzieży. Zadaniem Standardu jest wsparcie inicjatyw skierowanych do młodzieży, których celem jest podnoszenie jej kompetencji cyfrowych, a w dalszej perspektywie umożliwienie młodzieży aktywnego udziału w społeczeństwie informacyjnym. Standard może być wykorzystywany przez pracowników młodzieżowych do:

1. Oceny poziomu swoich kompetencji cyfrowych
2. Oceny poziomu kompetencji cyfrowych innych osób
3. Określania swoich celów rozwojowych i potrzeb szkoleniowych
4. Planowania działań edukacyjnych dla młodzieży

Wskazówki dotyczące stosowania Standardu

Chociaż Standard był konsultowany z wieloma osobami zajmującymi się edukacją medialną w Europie, nie mamy jeszcze danych na temat jego działania w praktyce. Spodziewamy się, że po wdrożeniu w pracę edukatorów młodzieżowych,

niektóre jego części będą wymagać adaptacji. I tak być musi, ponieważ zarówno początek, jak i oczekiwany końcowy efekt działań będzie różnić się w zależności od specyfiki danej organizacji czy grupy. Każdy pracownik młodzieżowy musi sam określić, które kompetencje jego podopieczni już posiadają, a które chce i powinien rozwijać. Tylko w ten sposób można osiągnąć zakładany cel wykształcenia kompetentnych użytkowników mediów.

Więcej informacji na temat procesu powstawania Standardu można znaleźć na stronie emels.eu. Zapraszamy także do przesyłania pytań i komentarzy na adres milpeer@mdrn.pl.

Europejski Standard Edukacji Medialnej dla osób pracujących z młodzieżą

Korzystanie z informacji

Wyszukuję, analizuję, porównuję i krytycznie oceniam informacje.

- Korzystam z różnorodnych źródeł, aby weryfikować znalezione informacje.
- Przy ocenie wiarygodności informacji zwracam uwagę na: autora/autorkę i jego/jej znajomość tematu, instytucję publikującą informację, odniesienia do innych źródeł, czas publikacji, poprawność językową, oceny i komentarze użytkowników itd.
- Zdaję sobie sprawę, że niektórzy celowo zamieszczają fałszywe informacje (zjawisko dezinformacji, tzw. *fake news*).
- Wiem, jak działają wyszukiwarki internetowe: jak utworzyć frazę wyszukiwawczą, jak używać słów kluczowych, co decyduje o pozycji strony na liście wyników wyszukiwania.
- Wiem, że informacje, do których mam dostęp za pośrednictwem wyszukiwarki i mediów społecznościowych są zależne od słów kluczowych, algorytmów i historii przeglądanych stron, co sprawia, że do różnych użytkowników docierają różne informacje.

Tworzenie komunikatów medialnych

Umiem tworzyć i krytycznie odbierać teksty medialne (filmy, fotografie, plakaty, sztukę wideo).

- Rozumiem, że przy formułowaniu komunikatów medialnych używa się właściwego im języka audiowizualnego. Ich przekaz zależy od użytych kadrów, ustawienia kamery, oświetlenia, kolorów, dźwięków i montażu.
- Wiem, że różne formy ekspresji medialnej mają własne podkategorie i gatunki (np. kino, telewizja i internet utworzyły różne gatunki, takie jak film fabularny, dokument, komedia, thriller, program na żywo, reportaż, fantastyka naukowa), które posługują się określonym stylem i konwencją. Wiem też, że formy pisemne mają określone cechy (notatka na blogu różni się od notatki prasowej, artykułu w tygodniku, e-maila czy postu na Facebooku).
- Umiem wyrazić własną opinię i podjąć dyskusję na temat fabuły filmu, przekazu, wykorzystania dźwięków i obrazów, jak również dodatkowych środków wyrazu, takich jak muzyka, aktorstwo, scenografia. W ten sposób tworzę warunki do prowadzenia dyskusji i wyrażania różnych opinii wśród członków grupy.
- Wiem, że przekazy medialne prezentują tylko wycinek rzeczywistości, np. reporter lub twórca filmiku wybiera rozmówców i komponuje kadr, przez co może ujawnić lub ukryć informacje.
- Rozumiem, że przekazy medialne odzwierciedlają nie tylko to, co jest zaprezentowane na ekranie, ale także kontekst kulturowy i okres historyczny, w którym powstały, np. film o bohaterze historycznym będzie odzwierciedlał opinię producenta na temat bohatera.
- Zdaję sobie sprawę, że miejsce i urządzenie, z którego korzystam (czy oglądam film sam, w grupie czy w miejscu publicznym), mają wpływ na sposób, w jaki odbieram przekaz medialny, i na to jak dzielę się opinią o nim.

Korzystam z różnych narzędzi medialnych, sprzętu i aplikacji.

- Umieję podłączyć i skorzystać z różnych narzędzi technicznych, np. drukarki, kamery, konsoli do gier, urządzenia mobilnego itd.
- Korzystam z oprogramowania i aplikacji potrzebnych do realizacji projektów medialnych, np. programów do edycji zdjęć, dźwięku, wideo, pakietu biurowego, programów do tworzenia gier.
- Tworzę i redaguję informacje na potrzeby różnych kanałów medialnych, biorąc pod uwagę ich potencjał i ograniczenia, jak również potrzeby mojej grupy docelowej.
- Tworzę prezentacje w różnych formach, np. blog, kanał YouTube, wystawa.
- Rozwiązuję proste problemy techniczne. W razie potrzeby wiem, gdzie szukać pomocy, np. na specjalistycznym forum.

Eksperymentuję z nowymi technologiami i innowacyjnym wykorzystaniem mediów.

- Próbuję swoich sił w tworzeniu interaktywnych doświadczeń artystycznych, takich jak np. instalacja dźwiękowa w klubie młodzieżowym.
- Eksperymentuję z kodowaniem, sprzętem i oprogramowaniem w celu włączenia ich do pracy z młodzieżą.
- Dostrzegam wartość kultury remiksu i wprowadzam jej elementy do pracy z młodzieżą.

Bezpieczne i aktywne korzystanie z mediów

Znam zagrożenia związane z korzystaniem z mediów i umiem dbać o własne bezpieczeństwo.

- Rozumiem, że media społecznościowe mogą być wykorzystywane do izolowania, nękania, molestowania i wykorzystywania innych. Zachęcam młodych ludzi do proszenia o pomoc w takich sytuacjach.
- Wiem, jak istotne jest krytyczne podejście do motywacji osób spotkanych w internecie, w celu uniknięcia phishingu i manipulacji.
- Wiem, że organizacje ekstremistyczne nawołują do konfliktów i nienawiści, chcąc osiągnąć polityczne korzyści. Aby oprzeć się tym praktykom, korzystam z różnorodnych i wiarygodnych źródeł informacji.
- Umieję zainstalować i korzystam z oprogramowania antywirusowego, filtra spamu, szyfrowania komunikacji itd.
- Umieję ocenić, czy dany program lub sieć są bezpieczne.

Przestrzegam prawa w korzystaniu z sieci (np. prawo autorskie, ochrona danych i wizerunku).

- Nie publikuję zdjęć innych osób bez ich zgody. Wiem, że w przypadku osób niepełnoletnich konieczna jest zgoda rodzica/opiekuna.
- Wiem, co to są wolne licencje i jak szukać muzyki lub zdjęć opublikowanych na wolnych licencjach.
- Wiem, jak podpisać zdjęcie wykorzystane np. w prezentacji (autor, link do źródła, licencja).

Rozumiem różne modele biznesowe mediów i wiem, jaką rolę odgrywa w nich reklama i zbieranie danych o użytkownikach.

- Wiem, że firmy płacą producentom filmów za pokazywanie przedmiotów z widocznym logo.
- Wiem, że gazety drukowane i internetowe często w podobny sposób prezentują treści sponsorowane i artykuły informacyjne. Umieję rozpoznać sponsorowane treści.

- Wiem, że portale publikują treści wzbudzające emocje i ciekawość, aby użytkownicy chcieli kliknąć w dany link, za co portal dostaje pieniądze od reklamodawców. Wiem, że takie treści często są niskiej jakości.
- Wiem, że portale takie jak Facebook zbierają dane o każdym moim kliknięciu i wykorzystują te informacje do celów marketingowych. Umiem znaleźć informacje o tym w regulaminie serwisu.
- Wiem, co to są ciasteczka i historia przeglądarki oraz jak je usunąć.
- Wiem, że urządzenia mogą śledzić moją lokalizację.

Przestrzegam netykiety i standardów etycznych w komunikacji.

- Wiem, że publikowanie komunikatów nienawistnych i stereotypowych jest niewłaściwe.
- Szanuję opinie innych i jestem otwarty na dialog.
- Aktywnie dbam o przyjazną komunikację, np. zgłaszam treści obraźliwe i mowę nienawiści administratorom.
- Świadomie decyduję, co komunikuję publicznie, a czym dzielę się tylko z określoną grupą odbiorców.

Dbam o swoją prywatność.

- Wiem, że kiedy opublikuję coś online, nie mam już nad tym kontroli. Taka informacja nie będzie nigdy usunięta do końca i będzie można ją ze mną powiązać przez długi czas.
- Regularnie sprawdzam i dostosowuję do swoich potrzeb ustawienia prywatności.
- Wybieram silne hasła i dbam o ich bezpieczne przechowywanie.

Dbam o bezpieczeństwo młodzieży.

- Znam prawne regulacje i wynikające z nich moje obowiązki związane z ochroną małoletnich i mediami.
- Umiem wybrać grę odpowiednią dla danej grupy wiekowej korzystając z oznaczeń PEGI.
- Umiem zainstalować oprogramowanie filtrujące w celu ograniczenia ryzyka dostępu do szkodliwych lub niebezpiecznych treści.

Angażuję się społecznie za pośrednictwem mediów.

- Zabieram głos w debacie publicznej, np. na forum, w mediach społecznościowych, w konsultacjach publicznych.
- Umiem zebrać poparcie w ważnej dla mnie sprawie, np. zakładając i promując internetową petycję.
- Wpływam na swoją społeczność lokalną i staram się ją aktywizować za pomocą mediów.

Rozumienie praktyk medialnych młodzieży

Wiem, w jaki sposób młodzi ludzie korzystają z mediów i co wpływa na ich wybór (np. wiek, płeć, czynniki społeczno-kulturowe)

- Umiem dotrzeć do badań i źródeł danych dotyczących praktyk medialnych młodzieży.
- Obserwuję, jak młodzież korzysta ze smartfonów w różnych sytuacjach, np. spędzając czas z przyjaciółmi, w czasie nauki, warsztatów.

- Rozmawiam z młodzieżą o korzystaniu z mediów. Pytam o ich ulubione strony internetowe, kanały YouTube, które śledzą, do czego używają smartfonów itd.

Wiem, gdzie szukać informacji i materiałów związanych z edukacją medialną.

- Śledzę artykuły i blogi dotyczące nowych trendów medialnych.
- Korzystam z dobrych praktyk innych organizacji młodzieżowych lub związanych z edukacją medialną.
- Szukam nowych lub zaktualizowanych materiałów poświęconych edukacji medialnej młodzieży.

Umiem konstruktywnie odpowiedzieć na obawy nauczycieli i rodziców związane z korzystaniem z mediów przez młodzież.

- Proponuję strategie komunikacji, które rodzice lub nauczyciele mogą stosować, aby zachęcić młodzież do rozmowy o właściwym i niewłaściwym korzystaniu z mediów.
- Znam strategie negocjacyjne, które pomagają młodzieży określić ich własne limity korzystania z mediów.
- Znam definicję uzależnienia i wiem, gdzie znaleźć pomoc w związku z uzależnieniem od mediów.
- Wiem, czym jest zjawisko moralnej paniki i jak ważne jest spokojne i racjonalne podejście do korzystania z mediów przez młodzież.

Umiejętności trenerskie i rozwój

Umiem krok po kroku zaplanować działanie edukacyjne, np. warsztat, festiwal.

- Rozpoznaję umiejętności i poziom kompetencji medialnych grupy, z którą pracuję.
- Dobieram działania realizujące założone cele.
- Stosuję narzędzia i metody sprzyjające aktywności i zaangażowaniu grupy.
- Stosuję proste metody monitoringu i narzędzia ewaluacji działań.
- Szukam innowacyjnych sposobów korzystania z narzędzi medialnych.
- Szukam inspiracji w innych dziedzinach i korzystam z nich przy planowaniu działań medialnych.

Rozwijam swoje umiejętności i wiedzę.

- Umiem znaleźć informacje na temat nowych narzędzi i aplikacji, wykorzystując np. sklepy z aplikacjami, blogi, dedykowane grupy w serwisach społecznościowych.
- Używam dostępnych źródeł internetowych (np. tutoriali lub forów) przy nauce korzystania z nowych narzędzi.
- Wymieniam doświadczenia z innymi edukatorami.
- Uczestniczę w szkoleniach dotyczących kwestii technicznych, artystycznych, edukacyjnych lub prawnych, stosownie do moich potrzeb.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union



Materiał przygotowany w ramach projektu [EMELS](#) Projekt współfinansowany przez Program Komisji Europejskiej Erasmus+.

Tekst odzwierciedla wyłącznie poglądy jego autorów i w żaden sposób nie może zostać uznany za wyraz poglądów Komisji Europejskiej.

Information about the resource

Publisher: Modern Poland Foundation as part of EMELS project co-funded by the Erasmus+ Programme of the European Union.

Rights: Creative Commons Attribution – Share Alike

The Standard has been created in order to identify skills, qualifications and raise the quality of youth work and training in media education field. It is result of cooperation of: Fundacja Nowoczesna Polska from Poland, JFF from Germany, Centro Zaffiria from Italy, Karpos from Greece, Ariel Trust from Great Britain and Imec and Evens Foundation from Belgium. The Standard is accompanied by descriptions of best practices and educational resources. To find out more about the Standard go to <http://emels.eu>.

Resource prepared using [MIL/PEER](#) editing platform.

Source available at <http://milpeer.eu/documents/341/>